

Αθήνα, 11 Ιουνίου 2021

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς την Υπουργό Πολιτισμού και Αθλητισμού

Θέμα: «Απαραίτητη, επείγουσα και άκρως αναγκαία η προστασία και ανάδειξη του Ηρώου του Ηρακλείου»

Το Ηρώον της πόλης του Ηρακλείου θεμελιώθηκε το 1930, σε οικόπεδο που παραχωρήθηκε γι' αυτόν τον σκοπό από τον Δήμο στη Νομαρχία Ηρακλείου. Αφορμή της ανέγερσής του υπήρξε ο εορτασμός της Εκατονταετηρίδας από την Εθνική Παλιγγενεσία και την ίδρυση του Ελληνικού Κράτους, η οποία εορτάστηκε τον ίδιο χρόνο σε ολόκληρη τη χώρα. Στο Ηράκλειο το νεόδμητο Ηρώο αποτέλεσε το επίκεντρο των τοπικών εορτασμών. Οικοδομήθηκε σε σχέδια του εξέχοντος αρχιτέκτονα και Νομομηχανικού Ηρακλείου, Δημήτρη Κυριακού, τα οποία εγκρίθηκαν ομόφωνα από την τοπική Επιτροπή Εορτασμού Εκατονταετηρίδας, η οποία αποτελούνταν από εκπροσώπους φορέων και αρχών και προσωπικότητες του Ηρακλείου εκείνης της εποχής.

Το Ηρώο του Ηρακλείου σχεδιάστηκε σε γραμμές και αναλογίες της μινωικής αρχιτεκτονικής, όπως αυτή γινόταν τότε γνωστή από τις ανασκαφές και τις αναστηλώσεις του Έβανς στο ανάκτορο της Κνωσού, που ολοκληρώνονταν εκείνα ακριβώς τα χρόνια. Αρχιτεκτονικά ακολούθησε τον τύπο του Μινωικού Μεγάρου, με πρόστωο που σχηματίζεται από δύο κίονες, το οποίο οδηγούσε στην κυρίως αίθουσα και απέδιδε ανακτορικού χαρακτήρα τριμερές ιερό, με ιερά θρανία και θρόνο στο εσωτερικό. Συμβολικά επιχειρούσε να ενσωματώσει τις ιστορικές μνήμες της Κρήτης, από τους μινωικούς χρόνους μέχρι τις κρητικές επαναστάσεις.

Η ανέγερσή του Ηρώου χρηματοδοτήθηκε αποκλειστικά από δημόσιους εράνους στους οποίους συμμετείχαν οι δήμοι και οι κοινότητες, σύλλογοι, σωματεία εργαζομένων και απλοί ιδιώτες.

Αποτέλεσε για πολλά χρόνια το κύριο Ηρώον της πόλης, για την πραγματοποίηση εκδηλώσεων σχετικών με τους εορτασμούς της Εθνικής Επετείου της 25ης Μαρτίου του 1821. Τα ίδια χρόνια λειτούργησε ως το πρώτο Ιστορικό-Εθνολογικό Μουσείο της Κρήτης, με ενθυμήματα των Κρητικών Επαναστάσεων, όπως όπλα, πολεμικές σημαίες, ιστορικά έγγραφα, αλλά και λείψανα των Κρητών αγωνιστών. Γύρω του αναπτύχθηκε ο πρώτος δημοτικός κήπος της πόλης.

Ληλατήθηκε την Κατοχή και έπαψε έκτοτε να λειτουργεί. Μεταγενέστερες δικαστικές διεκδικήσεις απέδωσαν το οικόπεδο του Ηρώου σε ιδιώτες, οι οποίοι εκμεταλλεύονται το χώρο με αλλότριες χρήσεις, και τα τελευταία χρόνια διεκδικούν την κατεδάφισή του Ηρώου. Γύρω από το επαπειλούμενο Ηρώο συνασπίστηκαν φορείς, σύλλογοι και κάτοικοι της πόλης, διεκδικώντας το αυτονόητο: Την προστασία και ανάδειξη του Ηρώου, την οποία αρνήθηκε επανειλημμένως το Υπουργείο Πολιτισμού, παρά τις επάλληλα αιτήματα των αρμόδιων υπηρεσιών. Η σύμπραξη πάντως αυτή φορέων και πολιτών διασώζει έως σήμερα το Ηρώο από την διεκδικούμενη κατεδάφιση.

Αξίζει μια μικρή ιστορική αναδρομή της αμφιταλέντευσης του Υ.Π.Π.Ο.Τ ανάμεσα στην κήρυξη και την κατεδάφιση του Ηρώου:

Το 2004 η Υπηρεσία Νεωτέρων Μνημείων Κρήτης, εισηγήθηκε την κήρυξη του Ηρώου ως διατηρητέου μνημείου, ευθυγραμμιζόμενη με την απαίτηση όλων των ενδιαφερομένων φορέων της πόλης (13η ΕΒΑ, ΤΕΕ, Σύλλογος Αρχιτεκτόνων, ΕΠΑΕ). Μετά από παλινωδίες 2 χρόνων το Κεντρικό Συμβούλιο Νεωτέρων Μνημείων (ΚΣΝΜ) αγνόησε τις εισηγήσεις τοπικών υπηρεσιών και φορέων και απέρριψε, ομόφωνα (!) τη κήρυξη του Ηρώου! Ακολούθησε έντονη αντίδραση των φορέων της πόλης και επερωτήσεις βουλευτών που ζητούσαν την προστασία του Ηρώου. Παράλληλα, εντάθηκαν οι πιέσεις των φερόμενων ιδιοκτητών για την κατεδάφιση του Ηρώου, με αποκορύφωμα την δικαστική διένεξη με υπαλλήλους της Πολεοδομίας, που δεν έξεδιδαν άδεια κατεδάφισης του μνημείου!

Τον Αύγουστο του 2009 το Παράρτημα Κρήτης του Συλλόγου Εκτάκτων Αρχαιολόγων (Σ.ΕΚ.Α) διαβίβασε στην Υπηρεσία Νεωτέρων Μνημείων Κρήτης δημοσιευμένη επιστημονική εργασία για την ιστορία του Ηρώου, υποδεικνύοντας τα ιδιαίτερα

χαρακτηριστικά του και αξιώνοντας την αναπομπή του στο Κεντρικό Συμβούλιο Νεωτέρων Μνημείων, για την επανεξέταση της κήρυξής του ως μνημείου.

Το Σεπτέμβριο του 2009, η αρμόδια τοπική Υπηρεσία επανυπέβαλε πράγματι, προς την Κεντρική Υπηρεσία Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς, πλήρως επικαιροποιημένο, το φάκελο του Ηρώου, με αίτημα την επαναξιολόγηση του Ηρώου από το αρμόδιο Κεντρικό Συμβούλιο.

Το Μάιο του 2010 η Διεύθυνση Νεώτερης και Σύγχρονης Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς κοινοποίησε στην τοπική Εφορεία την απόφασή της να ΜΗΝ διαβιβάσει τον φάκελο του Ηρώου στο Κ.Σ.Ν.Μ., κρίνοντας πως δεν υπήρχε επαρκής αιτιολογία για την επαναξιολόγηση του μνημείου! Επί της ουσίας, και παρά τα ποικίλα νέα στοιχεία που, όπως προϋποθέτει ο νόμος, υποβλήθηκαν, η αρμόδια κεντρική υπηρεσία, επικαλούμενη μάλιστα την πολιτική ηγεσία του ΥΠΠΟΤ, επέμεινε στην απόφαση του 2006, η οποία καταδικάζει το Ηρώο σε κατεδάφιση!

Το Φλεβάρη του 2010 η φωνή των Εκτάκτων Αρχαιολόγων ενώνεται με αυτήν των Μηχανικών και Αρχιτεκτονών του ΤΕΕ/ΤΑΚ και από κοινού με το Σύλλογο Αρχιτεκτόνων και εκπροσώπους υπηρεσιών, φορέων, αλλά και ενεργών πολιτών (Minoistas) δημιουργείται το Συντονιστικό Όργανο για την προστασία του Ηρώου. Το επόμενο διάστημα οι φωνές υπέρ του Ηρώου πυκνώνουν, ενώ εκδίδονται ανακοινώσεις που ανακινούν δραστικά το θέμα. Κάποιες από αυτές, μάλιστα, φτάνουν μέχρι το γραφείο της τότε Γενικής Γραμματέα του ΥΠΠΟΤ κας Μενδώνη.

Το Μάιο του 2011, σε προγραμματισμένη επίσκεψή της στο Ηράκλειο, η κα Μενδώνη με την ιδιότητα της Γ.Γ. του ΥΠΠΟΤ πραγματοποιεί αυτοψία στο Ηρώο, μαζί τους διευθυντές των Υπηρεσιών του Υπουργείου και αφού δηλώνει αγανάκτηση για την κατάσταση του Ηρώου και απορία για το πως επιτρέπει η πόλη τη σημερινή του κατάσταση, παραγγέλει την κατεπείγουσα επικαιροποίηση του φακέλου και την επανεξέταση του Ηρώου από το Κ.Σ.Ν.Μ., για να κηρυχτεί ως διατηρητέο. Η Υπηρεσία Νεωτέρων Μνημείων Κρήτης προετοιμάζει, εκ νέου, το σχετικό φάκελο και καταθέτει τον Ιούνιο του 2011 πολυσέλιδη και πλήρως τεκμηριωμένη εισήγηση υπέρ της κήρυξης του Ηρώου ως διατηρητέου μνημείου.

Στις 30 Μαρτίου 2012, 9 μήνες μετά την εισήγηση της Υπηρεσίας Νεωτέρων Μνημείων Κρήτης, όλων των αρμοδίων Υπηρεσιών και πλήθους επιστημονικών φορέων και συλλόγων της Κρήτης, η Διεύθυνση Νεώτερης και Σύγχρονης Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς αποφασίζει, για δεύτερη φορά, να μην αναπέμψει το θέμα στο Κεντρικό Συμβούλιο Νεωτέρων Μνημείων, παρά το γεγονός ότι η εξέτασή του είχε ζητηθεί από την ίδια την Γ.Γ. του Υπουργείου! Για την απόφαση της αυτή επικαλείται και πάλι την ηγεσία του ΥΠΠΟΤ!

Δεδομένου ότι το Ηρώων της πόλης του Ηρακλείου αποτελεί αναμφίβολα ένα μνημείο που πρέπει, όχι μόνο να προστατευτεί από τη φθορά και την εγκατάλειψη, αλλά να αναδειχθεί με τρόπο ανάλογο της ιστορικής του σημασίας, ερωτάται η αρμόδια υπηρεσία:

- 1) Σε ποιες ενέργειες προτίθεστε να προβείτε, έτσι ώστε να αποκατασταθεί το κύρος του Μνημείου, να συντηρηθεί και να αναδειχθεί όπως αξίζει στην ιστορία και τον συμβολισμό του;**

Οι Ερωτώντες Βουλευτές

Μαμουλάκης Χάρης

Βαρδάκης Σωκράτης

Ηγουμενίδης Νίκος